

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 324/2014-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 24. júna 2014 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa, zo sudkyne Ivetty Macejkovej a sudcu Sergeja Kohuta (sudca spravodajca) predbežne prerokoval sťažnosť R. Ž., zastúpeného Advokátskou kanceláriou SOUKENÍK – ŠTRPKA, s.r. o., Šoltésovej 14, Bratislava, za ktorú koná advokát JUDr. Peter Štrpka, PhD., ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Trnava č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. Ž. o d m i e t a .

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. marca 2014 doručená sťažnosť R. Ž., (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivý súdny proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 ústavy, základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 dohovoru a práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 2 dohovoru rozsudkom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 a žiada vydať tento nález:

„Ústavný súd Slovenskej republiky určuje, že rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 14. 08. 2012, č. k.: 8 C/104/2010-821 a rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 05. 11. 2013, č. k.: 10 Co/144/2012-868, boli porušené základné ľudské práva sťažovateľa na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy SR, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy SR, práva na prezumpciu neviny podľa čl. 50 ods. 2 Ústavy SR, ako aj práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a zároveň aj porušenia čl. 6 ods. 1 a ods. 2 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských právach a základných slobôd.

Ústavný súd Slovenskej republiky rozsudok Okresného súdu Trnava zo dňa 14. 08. 2012, č. k.: 8 C/104/2010-821 a rozsudok Krajského súdu v Trnave zo dňa 05. 11. 2013, č. k.: 10 Co/144/2012-868, zrušuje v celom rozsahu vec vracia Okresnému súdu Trnava na nové konanie.

Porušovatelia sú povinní spoločne a nerozdielne nahradiť sťažovateľovi trovy konania v lehote do 3 dní odo dňa právoplatnosti nálezu.“

Ako vyplynulo zo sťažnosti sťažovateľa doručenej ústavnému súdu a z jej príloh, sťažovateľ bol ako žalobca účastníkom konania vedeného pred okresným súdom pod sp. zn. 8 C 104/2010, v ktorom sa proti žalovanému R. A. S. S., (ďalej len „žalovaný“), domáhal ochrany osobnosti. Sťažovateľ žiadal uložiť žalovanému uverejniť na titulnej strane denníka NOVÝ ČAS ospravedlnenie („*Spoločnosť ako vydavateľ denníka Nový čas, týždenníka Nový čas nedeľa a prevádzkovateľ portálu www.cas.sk sa týmto ospravedlňuje R. Ž. za neoprávnený zásah do jeho práva na ochranu osobnosti spôsobený uverejnením článku a popisky ku fotografii v týždenníku Nový čas nedeľa dňa 30. 11. 2008 s nadtitulom: M. Ž. – titulom Učíme sa žiť bez T. s plackou Exkluzívne, článok mal na strane 13 podtitul Bolestná sponď otca, ktorému R. Ž. zabil syna; ďalej uverejnením fotografie s popiskou: Vinník nehody R. Ž. k článku v denníku Nový čas dňa 23. 5. 2009 na stranách 22 a 23 s titulkom T. nenahradí nič na svete! s nadtitulkom M. Ž. (35): Opäť budeme štyria a uverejnením fotografie s popiskou Vinník nehody R. Ž. k článku M. Ž.: T. nenahradí nič na svete! publikovaného na portály www.cas.sk dňa 23. 5. 2009, nakoľko obsah článku z 30. 11. 2008 a popisky k fotografiám k článkom z 23. 5. 2009 hrubým spôsobom zasahujú do práva R. Ž. na ochranu osobnosti, vyslovuje odporca ako vydavateľ, ľútosť nad zásahom do jeho zákonom chránených práv*“) a nahradiť sťažovateľovi nemajetkovú ujmu v peniazoch vo výške 330 000 €.

Sťažovateľ svoj návrh odôvodnil tým, že 29. júna 2008 bol účastníkom dopravnej nehody, následne 2. júla 2008 mu bolo vznesené obvinenie pre prečin usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) a b) Trestného zákona a prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona a 1. decembra 2009 bola na neho podaná obžaloba na Okresnom súde Malacky, avšak do dňa podania návrhu na začatie konania o ochranu osobnosti proti žalovanému trestné konanie vedené proti sťažovateľovi právoplatne skončené nebolo. Žalovaný ako vydavateľ najčítanejšieho denníka označil sťažovateľa v článku z 30. novembra 2008 za vinníka tragédie (na s. 13) a za vinníka bol označený i v popiske k fotografii v tomto článku; rovnako za vinníka nehody bol sťažovateľ označený aj v popiske k svojej podobizni v článku uverejnenom 23. mája 2009 (podobizeň s rovnakou popiskou bola uverejnená aj na portáli www.cas.sk). Žalovaný tak postupoval napriek tomu,

že v čase uverejnenia týchto článkov nebol sťažovateľ právoplatne odsúdený (nebolo skončené ani len prípravné konanie). Aj skutkové tvrdenie, že sťažovateľ „zabil“, je difamujúce – sťažovateľ nebol obvinený zo zločinu zabitia (ale z prečinu usmrtenia). Tieto neoprávnené zásahy do osobnosti sťažovateľa sa dotkli nielen priamo jeho, ale aj jeho matky a sestry, sťažovateľ musel previesť obchodný podiel vo svojej spoločnosti a jeho spoločenské uplatnenie sa sťažilo, televízia M. s ním ukončila spoluprácu, žalovaným uverejnené negatívne tvrdenia vyvolávajú vulgárne útoky voči sťažovateľovi. Sťažovateľ a jeho rodina boli redaktormi žalovaného prenasledovaní, samotný sťažovateľ bol profesionálne zničený.

Žalovaný žiadal žalobu zamietnuť s poukazom na to, že nepostupoval protiprávne, realizoval svoju slobodu prejavu, pričom sťažovateľ ako osoba verejného záujmu je povinný prejaviteľ väčšiu mieru tolerancie ako súkromná osoba a prejav žalovaného uverejnený v bežnej periodickej tlači je potrebné posudzovať aj s ohľadom na prípustnú mieru zjednodušenia. Novinári konali v dobrej viere a poskytli verejnosti informácie overené z viacerých zdrojov. Žalovaný sa v článkoch obmedzil na popis skutkového deja, neuviedol v nich, že sťažovateľ sa dopustil trestného činu. Pojem „vinník tragédie“ vo vzťahu k sťažovateľovi je použitý v zmysle „pôvodca tragédie“. Výraz „zabit“ má v hovorovej reči viacero významov, nepomenúva trestný čin zabitia, znamená „pripraviť o život“.

Okresný súd vykonal vo veci dokazovanie najmä výsluchom navrhnutých svedkov a oboznámil sa aj s rozsudkom Okresného súdu Malacky č. k. 2 T 142/2009-917 z 24. októbra 2011 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 To 12/2012 zo 17. apríla 2012, z ktorých zistil, že týmto rozsudkom Krajského súdu v Bratislave bol zrušený rozsudok okresného súdu vo výroku o treste a spôsobe jeho výkonu a sťažovateľovi bol uložený úhrnný trest odňatia slobody vo výmere dva roky, odvolania prokurátora a poškodeného boli zamietnuté a v zostávajúcej časti ostal rozsudok okresného súdu nedotknutý, t. j. aj vo výroku, ktorým bol sťažovateľ uznaný vinným zo spáchania prečinu usmrtenia podľa § 149 ods. 1 a 2 písm. a) Trestného zákona v súbehu s prečinom ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Okresný súd Malacky sa stotožnil s posudkom ústavu súdneho inžinierstva, že rýchlosť vozidla riadeného sťažovateľom v čase dopravnej

nehody bola 139 km/h, pričom v danom úseku bola povolená najvyššia rýchlosť 90 km/h, a príčinou dopravnej nehody nebola zdravotná indispozícia obžalovaného, ale porušenie predpisov v premávke na pozemných komunikáciách. Rozsudok Okresného súdu Malacky č. k. 2 T 142/2009-917 z 24. októbra 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 3 To 12/2012 zo 17. apríla 2012 nadobudol právoplatnosť 17. apríla 2012.

Okresný súd rozsudkom č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 žalobu sťažovateľa zamietol a zaviazal ho nahradiť trovy konania žalovanému i štátu.

Rozhodnutie právne odôvodnil poukazom na čl. 19, čl. 26 a čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 2 a čl. 10 dohovoru, ustanovenia § 11 – § 13 Občianskeho zákonníka, § 2 ods. 2 Trestného poriadku, § 147 ods. 1 a § 149 ods. 1 Trestného zákona so zohľadnením záverov Európskeho súdu pre ľudské práva vo veciach Perna v. Taliansko, Castells v. Španielsko, Lingens v. Rakúsko, De Haes a Gijssels v. Belgicko a Daktaras v. Litva, Ústavného súdu Českej republiky (I. ÚS 453/03, I. ÚS 156/99, resp. aj IV. ÚS 46/04) i Slovenskej republiky (I. ÚS 13/00, II. ÚS 28/96, III. ÚS 83/01 a III. ÚS 116/01) a napokon tiež najvyšších súdov Českej i Slovenskej republiky (30 Cdo 1924/2005, resp. 1 Cdo 89/97). Vecne bol toho názoru, že uverejnením žalobou napadnutých článkov týkajúcich sa tragickej dopravnej nehody za účasti sťažovateľa nepochybne došlo k stretu osobnostných práv sťažovateľa a práva na slobodu prejavu, z tých však sloboda prejavu a s ňou spojené právo verejnosti na informácie majú prednosť, pretože tu médiá majú plniť úlohu strážneho psa demokracie. Ak navyše u osôb verejného záujmu, ktorou v čase uverejnenia článkov bol aj sťažovateľ ako moderátor najsledovanejšej hlavnej televíznej spravodajskej relácie a účastník sledovanej televíznej tanečnej súťaže, je miera ochrany pred prípadnými zásahmi do súkromia menšou a novinárska sloboda zahŕňa aj možnosť určitej miery prehánania, provokácie či prípustnej zjednodušenej interpretácie faktov, bolo tu síce právo sťažovateľa na ochranu pred neoprávnenými zásahmi do jeho práva na ochranu osobnosti, avšak žalovaným uverejnené údaje, ktoré boli predmetom konania, kritériu neoprávnenosti nezodpovedali. Princíp prezumpcie neviny (nemožnosť hľadiť na toho, voči komu sa vedie trestné konanie, ako na vinného, kým vina nie je preukázaná, resp. vyslovená právoplatným

odsudzujúcim rozsudkom súdu) platí pre každého, v tomto prípade však sporné údaje jednak boli publikované ešte v čase, v ktorom žalobcova trestná vec bola len v štádiu vyšetrovania (a k porušeniu prezumpcie nevinu na ujmu žalobcu ovplyvnením nestrannosti súdu majúceho rozhodnúť o vine nemohlo dôjsť), ale najmä nešlo o údaje nepravdivé, pretože pravdivosť skutkových tvrdení bola potvrdená neskorším priebehom trestného konania a najmä jeho výsledkom (sťažovateľ bol právoplatne uznaný vinným podľa obžaloby). Pri informovaní periodikami žalovaným, určenými pre najširšiu laickú verejnosť nebolo možno očakávať bližšie a detailné podrobnosti prípadov, bola tu len požiadavka na celkové vyznenie informácie, zodpovedajúce pravde (táto požiadavka bola podľa súdu prvého stupňa splnená). Keďže nebol preukázaný neoprávnený zásah do osobnostných práv sťažovateľa, ktorý by sa prejavil v jeho spoločenskom, osobnom alebo pracovnom živote, žaloba nebola dôvodná nielen v časti požadovaného ospravedlnenia, ale ani v časti náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie, ktorým navrhoval napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žalobe bude vyhovené. Namietal arbitrárnosť, nepresvedčivosť a nepreskúmateľnosť dôvodov vedúcich k zamietnutiu žaloby, ako aj nesprávne právne posúdenie veci súdom prvého stupňa, resp. z vykonaných dôkazov vyvodenie nesprávnych skutkových zistení, nesúhlasiac najmä so závermi v časti prezumpcie nevinu, ktorú podľa neho médiá vydávané žalovanými celkom jednoznačne porušili (odvolávajúc sa pritom na uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 84/2011). Súd prvého stupňa sa pritom podľa sťažovateľa argumentačne nevysporiadal ani s namietaným použitím výrazu „zabil“, ktorý je taktiež difamujúci, pretože sťažovateľ nebol obvinený zo zločinu zabitia, ale z prečinu usmrtenia. Zásahy žalovaného, spočívajúce v tvrdenej, avšak právoplatným rozsudkom nepreukázanej trestnej činnosti sťažovateľa, preto zakladajú i nárok sťažovateľa na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Krajský súd rozsudkom č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 rozsudok okresného súdu ako vecne správny vo výroku o zamietnutí sťažovateľovej žaloby potvrdil a zaviazal sťažovateľa na náhradu trov odvolacieho konania žalovanému.

Rozsudok okresného súdu č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 nadobudol právoplatnosť 9. januára 2014.

Sťažovateľ sťažnosť doručenu ústavnému súdu smerujúcu proti rozsudku okresného súdu č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 i rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013, ktorou namietal porušenie svojich základných práv a práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 6 ods. 1 a 2 dohovoru, čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy, čl. 8 dohovoru a čl. 50 ods. 2 ústavy, odôvodnil tým, že obe rozhodnutia všeobecných súdov sú nedostatočne odôvodnené a sú založené na nesprávnom posúdení konfliktu základného práva na ochranu osobnej cti, dobrej povesti, mena a súkromia sťažovateľa na jednej strane a práva na slobodu prejavu žalovaného. Všeobecné súdy uprednostnili bez relevantného odôvodnenia základné právo žalovaného na slobodu prejavu pred základnými právami sťažovateľa, a tým odopreli súdnu ochranu sťažovateľovi, to všetko napriek tomu, že neoprávnený zásah žalovaného do práva na ochranu osobnosti sťažovateľa bol mimoriadne intenzívny a pre zmiernenie jeho následkov bola nevyhnutná nielen morálna, ale aj peňažná satisfakcia v rozsahu, v akom ich uplatňoval sťažovateľ. Výklad dotknutých ustanovení právneho poriadku všeobecnými súdmi považoval sťažovateľ za arbitrárny. Navyše všeobecné súdy nesprávne vyhodnotili aj výsledky vykonaného dokazovania, svojím prístupom favorizovali žalovaného na úkor sťažovateľa. K porušeniu základného práva sťažovateľa na ľudskú dôstojnosť, osobnú česť, dobrú povesť a na ochranu mena došlo tým, že všeobecné súdy neposkytli tomuto základnému právu sťažovateľa ochranu, hoci žalovaný svojím konaním do práva na ochranu osobnosti sťažovateľa neoprávnene zasiahol. Celkovo žalovaný v priebehu piatich rokov uverejnil o sťažovateľovi viac než 150 článkov. Všeobecné súdy nevzali do úvahy, že žalovaný rozširoval o sťažovateľovi difamujúce informácie a používal jeho podobizeň v rozpore s oprávnenými záujmami sťažovateľa. Intenzitu zásahu do osobnosti sťažovateľa zvyšovala aj skutočnosť, že denník NOVÝ ČAS a týždenník Nový čas nedeľa boli v danom čase najčítanejšími periodikami na Slovensku, portál www.cas.sk patril k najnavštevovanejším portálom a údaje v nich uverejnené majú markantný celospoločenský dosah. Uverejnením skreslených a nepresných informácií o sťažovateľovi a čine, ktorý sa stal, došlo

k podsunutiu týchto informácií širokej celospoločenskej vrstve, čo malo za následok negatívne dopady na ďalší osobný, rodinný, pracovný i podnikateľský život sťažovateľa. Hoci tlač plní v spoločnosti dôležitú úlohu, musí rešpektovať určité limity, ani sloboda prejavu nie je bezhraničná. Sťažovateľ akceptuje názor všeobecných súdov, ktoré ho považovali za osobu verejného záujmu, avšak aj osoba verejného záujmu má právo na ochranu svojej osobnosti. Všeobecné súdy paušálne uprednostnili slobodu prejavu žalovaného bez toho, aby sa bližšie pokúsili vymedziť hranicu neprípustnosti zásahu do osobnosti sťažovateľa a nevzali do úvahy, že žalovaný zneužil tragickú dopravnú nehodu proti sťažovateľovi na účely jeho celospoločenskej likvidácie a dehonestácie tým, že ho tvrdo perzekvoval, prenasledoval a fakticky spoločensky a profesijne zničil s cieľom zvýšenia predaja svojich titulov a dosiahnutia zisku. Navyše, ako vyplýva z odôvodnenia rozsudku okresného súdu i krajského súdu, všeobecné súdy nevykonali test proporcionality perspektívou odpovedí na otázky kto, o kom, čo, kde, kedy a ako, hoci tento je považovaný za jednu z najdôležitejších pomôcok pri skúmaní difamácie a slobody prejavu. Základné právo sťažovateľa na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života bolo okresným súdom aj krajským súdom porušené preto, že ani tomuto právu sťažovateľa neposkytli ochranu. Sťažovateľ aj jeho rodina trpeli neustálym uverejňovaním článkov žalovaným po dlhší čas a vo veľkom počte. Sťažovateľ opakovane vyhlásil, že s nehodou a jej tragickým koncom sa nikdy psychicky nevysporiada, spôsobila mu životnú traumy, žalovaný (napriek tomu) udržoval tému dopravnej nehody umelo aktuálnou po významne dlhý čas, čo negatívne zasahovalo do súkromia sťažovateľa. Téma pritom nikdy nebola témou v skutočnom verejnom záujme, pretože sťažovateľ nebol nikdy politikom. Informovanie verejnosti žalovaným o nešťastí druhej osoby, navyše neprimeraným spôsobom, spôsobilo sťažovateľovi negatívne následky na zdraví (depresia, sociofóbia vedúce k priznaniu invalidného dôchodku sťažovateľovi), dopady v rodine, zamestnaní (napr. neprijatie do zamestnania na Univerzite Cyrila a Metoda) aj v podnikaní (strata obchodných partnerov). Napriek tomu, že konkrétne následky zásahu a praktiky novinárov žalovaného boli v konaní preukázané svedeckými výpoveďami, všeobecné súdy na nich neprihliadli. Nevyporiadali sa ani so sťažovateľovou argumentáciou, podľa ktorej žalovaný uverejnením údajov o sťažovateľovi zasiahol do prezumpcie neviny sťažovateľa, keď články, ktoré boli predmetom konania a obsahovali výrazy „vinník“ a „zabil“ na adresu

sťažovateľa, uverejnil prv, než trestné konanie vedené proti sťažovateľovi bolo právoplatne skončené. Navyše to, že sťažovateľ nebol v čase uverejnenia článkov právoplatne uznaný súdom vinným, z uverejnených článkov nemožno zistiť, čitateľ si nemôže objektívne vytvoriť na túto otázku vlastný úsudok. Tu nešlo o kritiku, ktorú by sťažovateľ ako osoba verejného záujmu bol povinný znieť, ale o nepravdivé tvrdenie, ktoré nemožno vysloviť ani na adresu takejto osoby. Všeobecné sudy sa priklonili k výkladu pojmov „vinník“ a „zabil“, tak ako ich prezentoval žalovaný, hoci objektívne takýto výklad neobstojí. Sťažovateľ rešpektuje, že žalovaný má právo informovať verejnosť aj o tragických dopravných nehodách, avšak je povinný tak robiť uvážlivo, opatrne a objektívne, pokiaľ je konanie ich účastníkov predmetom neskončeného trestného konania. V prípade sťažovateľa tak žalovaný nepostupoval a všeobecné sudy na túto skutočnosť primerane nereagovali.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd

na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach týkajúcich sa porušenia základných práv a slobôd vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Namietané porušenie niektorého zo základných práv alebo slobôd teda nezakladá automaticky aj právomoc ústavného súdu na konanie o nich. Pokiaľ ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že ochrany toho základného práva alebo slobody, porušenie ktorých sťažovateľ namieta, sa sťažovateľ môže domôcť využitím jemu dostupných a aj účinných právnych prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku svojej právomoci na jej prerokovanie (napr. I. ÚS 103/02).

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05).

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Podľa čl. 50 ods. 2 ústavy každý, proti komu sa vedie trestné konanie, považuje sa za nevinného, kým súd nevysloví právoplatným odsudzujúcim rozsudkom jeho vinu.

Podľa 6 ods. 2 dohovoru každý, kto je obvinený z trestného činu, sa považuje za nevinného, dokiaľ jeho vina nebola preukázaná zákonným spôsobom.

Ako vyplýva z petitu sťažnosti, sťažovateľ sa sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia týchto svojich práv jednak rozsudkom okresného súdu č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 a jednak rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013.

Ústavný súd sa najprv zaoberal tou časťou sťažnosti, ktorá smerovala proti rozsudku okresného súdu č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012. V súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci skúmal, či sú splnené podmienky konania pred ním o tejto časti sťažnosti sťažovateľa, a dospel k záveru, že vzhľadom na princíp subsidiarity vyplývajúci z čl. 127 ústavy je vylúčená právomoc ústavného súdu meritórne konať a rozhodovať o sťažovateľom uplatnených námietkach porušenia jeho práv týmto rozhodnutím okresného súdu, pretože preskúmavanie jeho postupu zveruje Občiansky súdny poriadok v tomto prípade odvolaciemu súdu. Odvolací súd vo veci o podanom odvolaní sťažovateľa rozhodol rozsudkom č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013. Krajský súd ako súd odvolací bol súdom, ktorému patrí právomoc posúdiť, či odvolanie sťažovateľa bolo dôvodné, a rozhodnúť o ňom.

Ústavný súd sťažnosť smerujúcu proti rozsudku okresného súdu č. k. 8 C 104/2010-821 zo 14. augusta 2012 z týchto dôvodov podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci.

Odlišná je situácia týkajúca sa tej časti sťažnosti, ktorá smeruje proti rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013; vo vzťahu k nej je právomoc ústavného súdu daná.

Sťažovateľ odôvodnil porušenie svojich základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 50 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 8 dohovoru rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 v podstate tým, že tento rozsudok je nedostatočne odôvodnený a arbitrárny, pričom táto arbitrárnosť spočíva v takom výklade dotknutých zákonných ustanovení (§ 11 – § 13 Občianskeho zákonníka) pri riešení konfliktu práva sťažovateľa na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, mena, súkromia a prezumpcie neviny na jednej strane a základného práva žalovaného na slobodu prejavu, ktorý poprel účel a zmysel označených práv sťažovateľa.

Krajský súd rozsudok č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 odôvodnil takto:

«Odvolačí súd prejednal podľa § 212 ods. 1 a ods. 2 písm. b/ O. s. p. v medziach odvolania celú vec (keď pominúc napadnutie rozsudku ako celku od jeho najzásadnejšej časti, teda rozhodnutia vo veci samej, boli závislými i oba ostatné čiastkové výroky) a to podľa § 214 ods. 2 O. s. p. bez pojednávania (pretože tu síce šlo o prejednanie /aj/ veci samej, popri tom však nie aj o prípad, v ktorom by bolo nutným prejednanie veci na pojednávaní odvolacieho súdu, nakoľko tu nevznikla potreba dopĺňania ani opakovania dokazovania, nešlo tu o porušenie zásady rovnakého zaobchádzania a potrebu pojednávania si nevynucoval ani žiaden dôležitý verejný záujem), pričom dospel k záveru, že napadnutý rozsudok treba navzdory námietkam žalobcu považovať za vecne správny (čo platilo v prípade rozhodnutia vo veci samej bez výhrad a v prípade oboch tzv. náhradových výrokov s menšími výhradami, ktoré však názor na principiálnu správnosť i takýchto rozhodnutí neboli spôsobilé zmeniť).

Predovšetkým a to špecificky k námietke arbitrárnosťou rozsudku, o ktorý tu ide, odvolací súd považuje za potrebné zdôrazniť, že napriek opačnému názoru žalobcu nemal dôvod, pre ktorý by nemal súhlasiť ako s podstatou argumentácie použitej súdom prvého stupňa na podporu ním zvoleného postupu, tak i s konkrétnym spôsobom, akým táto bola (okresným súdom) zanesená do odôvodnenia napadnutého rozsudku. Práve pre správnosť a i objektívnu argumentačnú presvedčivosť takto súdom prvého stupňa predostretých dôvodov (pričom parametrom objektivity tu treba rozumieť schopnosť presvedčiť každého s výnimkou toho, kto má nespochybniteľný záujem na inom výsledku konania) by tak zásadne postačovalo i len konštatovanie správnosti dôvodov súdu prvého stupňa odvolacím súdom s odvolaním sa na ne (prvá časť ust. § 219 ods. 2 O. s. p.). Nakoľko tu však bol i nesúhlas žalobcu s takýmito dôvodmi, vo vzťahu k dvom aspektom problému posudzovaného súdom tiež adresná polemika s názormi súdu prvého stupňa a tým vyvolaná potreba vysporiadania sa aj s tzv. odvolacími námietkami (ktorá povinnosť je tu však napokon v každej odvolacím súdom prejednávanej veci vynímajúc z toho len prípady paušálneho opakovania už v prvom stupni uplatnených dôvodov, o aký tu ale nešlo), potrebné sa javí doplniť (§ 219 ods. 2 O. s. p. in fine) ešte toto:

Správnym, logicky odôvodneným a nepochybne aj ústavne konformným je i podľa názoru odvolacieho súdu už ten výklad pomeru základných práv chránených Dohovorom, Ústavou i zákonmi, na základe ktorého súd prvého stupňa dospel k záveru o potrebe istého uprednostnenia práva žalovanej (ako vydavateľky periodickej tlače, resp. prevádzkovateľky webového portálu a takto i širiteľky informácií) na slobodu prejavu pred právom žalobcu na ochranu pred šírením informácií o jeho osobe. Relevantné závery judikatúry tuzemských aj iných súdov totiž poukazujú na logickú hierarchiu základných práv i nimi reprezentovaných hodnôt a nech aj práva viažúce sa k osobnej integrite jedinca majú nepochybne miesto na vyšších priečkach takto vytváraného obrazného rebríčka, ich existenciou nemožno limitovať uplatňovanie práv vlastných demokratickej spoločnosti ako takej, medzi ktoré celkom zjavne patrí aj všeobecné právo občana na informácie o veciach verejného záujmu a s ním súvisiace právo širiteľa informácií tieto zhromažďovať, šíriť a nebyť pri takomto šírení obmedzovaný ničím, čo by bránilo slobodnému vyslovovaniu názorov. Samozrejme i uplatňovanie týchto práv – za opisovaných okolností právu na súkromie jednotlivca konkurujúcich – musí mať určité hranice (po ktorých prekročení by

už mal nasledovať postih, aby sa tak zamedzilo anarchii a úplnému potlačeniu práva na ochranu osobnosti), tie sú však u osôb verejného záujmu (najmä u verejných činiteľov, akými sú predstavitelia politického života, ale aj u osôb z prostredia tzv. „šoubiznisu“, do ktorého v čase uverejnenia sporných materiálov patril i žalobca z prejednávanej veci) podstatne ďalej než u bežných občanov (z pohľadu „konzumenta“ šírených informácií nie až tak zaujímavých).

Prostriedky masovej komunikácie (tlač rozhodne nevynímajúc) sú síce schopné so šírenými informáciami pracovať v zmysle vytvárania pozitívneho aj negatívneho obrazu o predmete informácie, tým i formovať postoje adresátov informácie či aspoň napomáhať v takomto formovaní a prinajmenšom do určitej miery tiež ovplyvňovať verejnú mienku a za prirodzený treba považovať i záujem osôb dotknutelných informáciami na tom, aby sa o nich podľa možnosti nešírili také informácie, ktoré by ich mohli stavať do zlého či horšieho svetla (než keby tu informácia nebola vôbec, alebo táto bola naopak pochvalnou); z pohľadu možného charakterizovania prípadného takto spôsobeného zásahu do práva na ochranu osobnosti (osoby informáciou dotknutej) ako zásahu neoprávneného je však rozhodujúcou len elementárna pravdivosť informácie. Takouto elementárnou pravdivosťou pritom nemožno rozumieť to, aby bolo absolútne učinené zadosť právu toho, o kom sa informuje, na presnosť podanej informácie, ale to, aby sa pri rešpektovaní logickej požiadavky na „stráviteľnosť“ informácie táto nepriblížila spôsobom majúcim za následok také skreslenie skutočnosti, ktoré by už obhájiť nešlo (kde inak ide o ďalší stret, tentoraz často protichodných, nie však celkom nezlučiteľných požiadaviek na presnosť a objektívnu zrozumiteľnosť informácie). Pri posudzovaní, či tu takáto elementárna pravdivosť je alebo nie je, pritom zaiste nemôže byť bez významu ako povaha prostriedku masovej komunikácie, prostredníctvom ktorého sa informácia šíri, tak i cieľovej skupiny, ktorej je informácia určená. Uvedené možno vyjadriť aj tak, že nepochybne väčšie kompromisy vo vzťahu k požiadavke na presnosť informácie bude treba robiť u tých masovokomunikačných prostriedkov, ktorých cieľovou skupinou je primárne laická a najmä v oblasti práva nevzdelaná či nie dostatočne vzdelaná verejnosť, kým iné takéto prostriedky (v prevažnej miere tlačoviny) s puncem odbornosti si môžu „dovoľiť“ celkom opodstatnene väčšiu mieru presnosti (ktorá je mimochodom v takýchto prípadoch aj vyžadovaná a adresátmi informácií očakávaná).

Pri nazeraní na vec aj z takéhoto uhla pohľadu potom odvolací súd nezdieľa ako názor z odvolania, podľa ktorého spornými materiálmi malo dôjsť (na ujmu žalobcu) k porušeniu zásady prezumpcie neviny, tak ani ďalší rovnako odvolaním prezentovaný názor, podľa ktorého sa masovokomunikačné prostriedky kontrolované žalovanou dopustili už takej miery zjednodušenia, pri ktorej by bolo nutné usudzovať na nedostatok pravdivosti (v už vyššie priblíženom zmysle) a takto i na neoprávnenosť zásahu.

Pokiaľ šlo o údajné porušenie zásady prezumpcie neviny, o tú tu nešlo jednak pre potrebu stotožnenia sa s interpretáciou, podanou už v napadnutom rozsudku a precizovanou žalovanou, teda s tým, že okruh potenciálnych alebo i reálnych porušovateľov príslušného práva treba definovať reštriktívne a zahŕňať doň len orgány činné v trestnom konaní (nie teda i iné osoby vrátane šíriteľov prípadných informácií nepodieľajúcich sa na postupoch podľa Tr. por.), ako aj pre akceptovateľnosť tej úvahy, že prezumpcia neviny má povahu niečoho, čo môže byť konečným rozhodnutím v trestnom konaní buď potvrdené (v prípade akéhokoľvek rozhodnutia bez uznania viny) alebo naopak vyvrátené (to v prípade uznania viny) a takto len charakter istej fikcie (kde sa inak tunajší súd práve pre existenciu možnosti neskoršieho vyvrátenia toho, na čo sa tu pôvodne usudzuje, prihovára skôr za použitie výrazu vyvrátená domnienka). Tým najzásadnejším dôvodom, pre ktorý názor o porušení zásady prezumpcie neviny nemohol obstať, bolo ale práve použitie (v sporných materiáloch) slovného spojenia „vinník nehody“ (nie „vinný“).

Účinné uplatňovanie práva na slobodu prejavu a to osobitne u šíriteľov informácií určených laickej verejnosti je možným len za splnenia tej podmienky, že šíriteľovi branému takto na zodpovednosť za prípadné difamujúce výroky na jednej strane nejdú na vrub (t'archu) zjednodušenia, ktorých sa nedopustil, na druhej strane sa potom neprečeňujú tie zjednodušenia, ktorých sa naopak dopustil. V prvom prípade ide o možnosť vedomé použitie výraziva, interpretovateľného viacerými spôsobmi, z ktorých si však pozorný (nech aj laický) adresát informácie dokáže vybrať ten správny, v druhom potom o priblíženie informácie s použitím (opäť možnosť i vedomým) takých výrazov, ktoré síce možno nahradiť inými, je tu však buď rozoznatelnosť všetkých takýchto výrazov od iných (ešte tvrdších) alebo sa tu (do tretice vedome) pracuje aj s faktorom emocionálneho podfarbenia niektorých výrazov.

V prejednávanej veci potom odvolací súd má za to, že slovné spojenie „vinník nehody“, majúce podľa žalobcu porušiť zásadu prezumpcie neviny, bolo práve takou formuláciou, ktorú nešlo považovať za zjednodušenie na ujmu presnosti informácie; kým ďalšie odvolaním namietané nerozlišovanie medzi dvoma z trestných činov proti životu, teda medzi zabitím (§147 a § 148 Tr. zák.) a usmrtením (§ 149 Tr. zák.) bolo tou dávkou nepresnosti, ktorú bol schopný chápať výlučne odborne zdatný adresát informácie, nie však i priemerný (v súlade s uvedeným vyššie vzdelaním v otázkach práva nedotknutý) čitateľ a takto tiež zjednodušením prípustným. Pri tejto nepresnosti šlo zároveň o druhú odvolaním namietanú nesprávnosť žalovanou poskytnutej informácie, s ktorou sa súd prvého stupňa nemal vyporiadať (a tým podľa žalobcu dospieť k nesprávnemu rozhodnutiu), pričom neskôr bude objasnené, prečo podľa názoru odvolacieho súdu takéto zjednodušenie ani nebolo spôsobilé nazeranie na osobu žalobcu ovplyvniť.

Slová „vinník nehody“ totiž pozorný čitateľ periodík vydávaných žalovanou, resp. aj adresát informácií na príslušnom webovom portáli nemohol pochopiť v zmysle pripisovanom mu žalobou, teda tak, že Nový čas už žalobcu odsúdil (hoci by to takto, avšak výlučne v morálnej rovine, interpretovať šlo) a žeby na toto buď mal mať sám oprávnenie, alebo pri informovaní čerpať už z právoplatného rozsudku súdu, ale nanajvýš tak, že sa tu má na mysli osoba so zodpovednosťou za dopravnú nehodu, pri ktorej (ako to vyplynulo z celkového kontextu podávanej informácie) vyhasol ľudský život. Z celkového penza dostupných informácií o takejto udalosti i o okolnostiach, za ktorých k tejto došlo, pritom muselo byť zrejmé, že záver o tom, že za nehodu môže žalobca, bol podstatne pravdepodobnejším než ten, žeby na spôsobení nehody mohol niesť vinu druhý účastník nehody. Použitie žalobou spochybňovaného výraziva tak nemalo povahu príslovečného „varenia len z vody“, ale opierania sa o opis udalostí zodpovedajúci realite (čo v konečnom dôsledku, i keď logicky až po uverejnení sporných materiálov, bolo potvrdené aj výsledkami trestného konania vedeného voči žalobcovi).

U namietaného nerozlišovania (či už žalovanou, tak i súdom prvého stupňa) medzi zabitím a usmrtením sa potom na jednej strane preceňoval význam takejto nepresnosti a spolu s ním aj miera schopnosti laického (i keď pozorného) čitateľa porozumieť rozdielom medzi skutkovými podstatami takýchto trestných činov, na druhej strane žalobca sa podľa

názoru odvolacieho súdu mylne domnieval, žeby mu v tomto prípade celkom presná informácia (na ktorej zjavne trval) mohla uškodiť menej.

Tunajší súd síce môže vyhovieť požiadavke žalobcu na to upresnenie, že (z pohľadu rozlišovania medzi druhmi trestných činov na prečiny a zločiny, tu pre prípad záujmu por. aj § 9 Tr. zák.) len u zabitia ide aj o zločin a u usmrtenia „iba“ o prečin, pričom základná deliaca čiara medzi oboma takýmito druhmi je definovaná subjektívnou stránkou zavinenia, teda tým, či je trestný čin spáchaný úmyselne (zločin podľa § 11 ods. 1 a 2 v spojení s § 15 Tr. zák.) alebo z nedbanlivosti (prečin podľa § 10 ods. 1 písm. a/ v spojení s § 16 Tr. zák.), resp. v prípade menej závažných úmyselných trestných činov i hornou hranicou trestnej sadzby odňatia slobody v trvaní 5 rokov (prečin podľa § 10 ods. 1 písm. b/ Tr. zák.), takúto dávku presnosti však žalobca rozhodne nemohol očakávať od periodík určených najširšej laickej verejnosti (a ak by aj toto očakával, samozrejme by musel byť sklamaný). V prípade trestných činov, medzi ktorými tu došlo k zámene (v dôsledku zjednodušovania oznamovaného) pritom rozdiely nepochybne zastieralo (a autorom textov do masovokomunikačných prostriedkov kontrolovaných žalovanou orientáciu sťažovalo) aj to, že u zabitia i usmrtenia ide o spôsobenie inému z nedbanlivosti smrti a toto je len pri zabití doplnené tiež úmyslom ublížiť na zdraví (čo možno vysvetliť aj tak, že u prečinu usmrtenia sa vyžaduje nedbanlivosť vo vzťahu k celému trestnému činu, teda nielen k jeho následku, čiže tu musí úmysel spôsobiť ujmu absentovať celkom, kým u zločinu zabitia sa vyžaduje úmysel ublížiť na zdraví a iba prehnanosť intenzity útoku, v dôsledku ktorého „len“ pri tomto neostane, ale poškodený zomrie).

Napriek tomuto viac-menej teoretickému exkurzu, dávajúcemu za pravdu žalobcovi, však zásah žalovanej za neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti pre elementárnu nepravdivosť poskytnutej informácie považovaný byť nemohol, pričom takto to bolo ako pre principiálnu neschopnosť adresátov informácie poznať rozdiel (ktorú schopnosť je možno predpokladať – na základe už uvedeného vyššie – zásadne len u osôb disponujúcich právnickým vzdelaním), tak i pre zjavný vyšší emocionálny náboj výrazu usmrtenie (v porovnaní s výrazom zabitie).

Pominúc to, že popri výrazoch zabitie a usmrtenie je tu ešte i tretí výraz zavraždenie (hovorovo mord), ktorý v právnej terminológii zodpovedá najzávažnejšiemu trestnému činu proti životu, teda vražde podľa § 145, resp. § 146 Tr. zák. (líšiacej sa od oboch skôr

priblížených trestných činov úmyslom aj vo vzťahu k docielenému následku) a jeho použitie by v intenciách posudzovaného prípadu mimo akúkoľvek pochybnosť muselo byť vnímané ako prekročenie hranice medzi elementárne pravdivou a elementárne nepravdivou informáciou; totiž nejde nevidieť rozdiel medzi právnickým a laickým vykladaním si použitých výrazov.

Kým v odbornom periodiku určenom primárne právnickej verejnosti by zamenenie výrazov bolo zjavným prešľapom (a zrejme i dôvodom pre výsmech toho, kto by sa toho dopustil, pretože odborná verejnosť významy oboch pojmov pozná a je schopná medzi nimi rozlišovať), u masovokomunikačného prostriedku poskytujúceho informácie nie za účelom rozpútania odbornej polemiky, ale s cieľom uspokojenia všeobecnej požiadavky najmä laickej verejnosti na informovanosť ovplyvní konečné vyznenie obsahu informácie výklad označiteľný skôr za prvoplánový.

Takýmto výkladom je potom podľa názoru odvolacieho súdu ten, ktorý svedčí v prospech presného opaku tzv. právnickej verzie, teda ten, ktorý práve „zabitie“ vníma skôr ako niečo, čo sa môže prihodiť aj náhodou (čo inak ani nie je vzdialené skutočnosti) a naopak „usmrtenie“ (z pohľadu terminológie Tr. zák. to menej závažné) ako niečo, s čím sa spája väčšia miera osobného vkladu páchatel'a i jeho uzrozenia s následkom. Práve to je aj dôvodom, pre ktorý možno logicky usúdiť i na to, že v prípade počínania si masovokomunikačných prostriedkov žalovanej spôsobom podsúvaným tejto žalobcom by miera odsudzovania (zo strany „konzumentov“ poskytovaných informácií) toho, čo sa žalobcovi prihodilo, mohla byť len ťažko nižšou.

Vedený všetkými takýmito úvahami preto aj odvolací súd dospel k záveru, že žaloba ako v časti požiadavky na tzv. morálnu satisfakciu (v podobe uverejnenia ospravedlnenia), tak i v časti ďalšej požiadavky na satisfakciu materiálnu (na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch) bola bez nádeje na úspech.

Súd prvého stupňa preto rozhodol správne, ak žalobu zamietol a odvolací súd preto jeho rozsudok vo veci samej... podľa § 219 ods. 2 O. s. p. potvrdil.»

Ústavný súd vychádza z toho, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne

a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Ústavný súd s poukazom na obsah citovaného odôvodnenia rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľa neobstojí. Krajský súd dal jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ v odvolaní nastolil. Vysvetlil, z akého dôvodu dospel k záveru o tom, že žaloba sťažovateľa neobstojí. Krajský súd neponechal bez povšimnutia odvolacie argumenty sťažovateľa, ktoré majú pre vec podstatný význam. Odôvodnenie jeho rozhodnutia preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovateľ vo vzťahu k rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 ďalej tvrdil, že tento je založený na takom výklade dotknutých zákonných ustanovení, ktorý popiera účel a zmysel základných práv sťažovateľa garantovaných čl. 46 ods. 1, čl. 19, čl. 50 ods. 2 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 8 dohovoru. Sťažovateľ je presvedčený, že ústavne konformný výklad týchto ustanovení musí viesť k záveru, že neoprávneným zásahom do osobnosti fyzickej osoby, a tým aj porušením jej základného práva na ochranu dobrej povesti, osobnej cti, súkromia a prezumpcie neviny je aj označenie osoby, voči ktorej je prebiehajúce trestné konanie vedené, slovom „vinník“, resp. pripísanie jej, že „zabila“, a to aj v prípade, ak neskôr bola za daný skutok právoplatne uznaná vinnou.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť

fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti za zásah do osobnosti fyzickej osoby je jeho neoprávnenosť. Podľa tvrdení sťažovateľa podstatou zásahu do jeho osobnosti malo byť najmä zverejnenie vo vzťahu k nemu, resp. dopravnej nehode, ktorej bol účastníkom, v periodiku žalovaného (resp. na jeho internetovom portáli) tvrdení „vinník“ a „zabil“, a to v článkoch uverejnených 30. novembra 2008 a 23. mája 2009, pričom neoprávnenosť tohto zásahu mala spočívať v tom, že v čase uverejnenia článkov sťažovateľ (ešte) nebol právoplatne uznaný vinným zo žiadneho trestného činu, ktorého by sa dopustil ako účastník dopravnej nehody, a aj pokiaľ bol právoplatne odsúdený neskôr, nešlo o zločin zabitia – uverejnené informácie (skutkové tvrdenia) označil preto sťažovateľ za nepravdivé.

Ústavný súd sa stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi krajského súdu, pokiaľ tento konštatoval, že použité výrazy sú iba dôsledkom prípustnej miery zjednodušenia, ako aj so zisteniami všeobecných súdov, podľa ktorých z ich obsahu nemožno vyvodiť (a nevyvodí to ani priemerný čitateľ), že žalovaný sťažovateľa označuje za osobu, ktorá sa dopustila trestného činu (resp. prípadne už bola za jeho spáchanie odsúdená). Ostatne to, že sťažovateľ dopravnú nehodu so smrteľným následkom zavinil, bolo preukázané i právoplatným rozhodnutím trestného súdu a princíp prezumpcie neviny smeruje voči štátnym orgánom (úradným osobám). Takýto výklad podmienok vzniku zodpovednosti žalovaného za zásah do osobnosti sťažovateľa krajským súdom nemožno považovať za ústavne nekonformný, a teda za porušujúci sťažovateľom označené práva.

Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom ich spravodlivej rovnováhy (pozri PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (PL. ÚS 7/96).

V oblasti difamačných sporov existuje niekoľko základných orientačných kritérií, ktoré zvyknú byť zohľadňované pri riešení otázky ochrany osobnostných práv v strete so slobodou prejavu a ktorých systematickým posúdením možno uzavrieť, či bude daná prednosť ochrane slobody prejavu, alebo naopak, osobnostným právam. Medzi uvedené základné kritériá patria status osoby, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté, obsah a forma prejavu, status autora prejavu, úmysel, cieľ a motív autora prejavu (napr. III. ÚS 385/2012).

Aplikovanie týchto kritérií na konkrétnu vec (test proporcionality) je úlohou všeobecných súdov, pričom tieto kritériá sú návodom pre úvahy všeobecného súdu predchádzajúce jeho rozhodnutiu. Výrok rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 podľa názoru ústavného súdu obstojí v kontexte okolností a povahy veci sťažovateľa i v teste proporcionality a implicitne aj širšiemu testu (II. ÚS 152/08) proporcionality (kto – žurnalisti, o kom – o osobe verejného záujmu, čo – elementárne pravdivú informáciu, kde – v neodbornej periodickej tlači, resp. webovom portáli, kedy – informácie publikované v štádiu vyšetrovania, ako – s dôrazom na celkové vyznenie informácie).

Pokiaľ totiž predmetom konania boli sťažovateľom v žalobe označené články a údaje v nich, ich uverejnením s ohľadom na celkový kontext uverejnených článkov i následné právoplatné odsúdenie sťažovateľa nemohlo dôjsť k neoprávnenému zásahu do osobnosti sťažovateľa, a preto ani k porušeniu jeho označených základných práv rozhodnutím krajského súdu pre nedostatok príčinnej súvislosti.

Osobitne považuje ústavný súd vo vzťahu k čl. 50 ods. 2 ústavy za potrebné zdôrazniť, že (tak ako to uviedol i krajský súd) adresátom povinností vyplývajúcich z princípu prezumpcie neviny je štát a jeho orgány a jeho účelom je zabezpečenie dodržiavania práv osoby, voči ktorej je vedené trestné stíhanie. Zmyslu čl. 50 ods. 2 ústavy potom zodpovedá aj prístup, podľa ktorého okruh adresátov týchto povinností je nevyhnutné definovať reštriktívne a zahŕňať doň len orgány činné v trestnom konaní.

Pokiaľ sťažovateľ namietal v kontexte ním označených práv samotné použitie svojej podobizne, ústavný súd sa stotožňuje aj v tejto otázke so závermi všeobecných súdov so zvýraznením osobitného postavenia sťažovateľa ako osoby verejného záujmu a poukazom na to, že podoba sťažovateľa nebola verejnosti odhalená konaním žalovaného, naopak, bola známa v dôsledku konania samotného sťažovateľa širokej verejnosti už prv.

Iba to, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jeho sťažnosti.

Za tejto situácie dospel ústavný súd k presvedčeniu, že rozsudkom krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa garantovaných čl. 46 ods. 1, čl. 19 ods. 1 a 2, čl. 50 ods. 2 ústavy, čl. 6 ods. 1 a 2 a čl. 8 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa v časti smerujúcej proti rozsudku krajského súdu č. k. 10 Co 144/2012-868 z 5. novembra 2013 odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 24. júna 2014